

RAPORTAREA PRIVIND INSTRUMENTELE FINANCIARE – AȘTEPTĂRILE AUTORITĂȚILOR DE SUPRAVEGHERE VERSUS CERINȚELE DE RAPORTARE FINANCIARĂ

Analiza diverselor obiective și abordări în contextul
băncilor europene

Document informativ

Această publicație reprezintă traducerea unui document publicat inițial de Accountancy Europe în august 2025, intitulat Financial Instruments Reporting – Supervisory Expectations Versus Financial Reporting Requirements. Analysis of the Various Objectives and Approaches in the Context of European Banks.

Traducerea a fost realizată în întregime sub răspunderea CECCAR. Accountancy Europe nu își asumă nicio responsabilitate pentru conținutul documentului sau pentru acuratețea traducerii. În cazul unor neclarități, cititorul trebuie să consulte versiunea originală în limba engleză, care poate fi descărcată gratuit de pe website-ul [Accountancy Europe](https://www.accountancyeurope.eu).

Nu este permisă reproducerea, integrală sau parțială, a documentelor emise de Accountancy Europe în limba originală sau traduse fără a obține acordul prealabil în scris de la Accountancy Europe la info@accountancyeurope.eu.

ASPECTE PRINCIPALE

Situațiile financiare reprezintă o contribuție importantă la supravegherea prudențială bancară. Cu toate acestea, există obiective diferite între așteptările autorităților de supraveghere bancară și cerințele de raportare financiară.

Așteptările autorităților de supraveghere bancară sunt în primul rând menite să asigure stabilitatea și solvabilitatea băncilor supravegheate. Pe de altă parte, scopul raportării financiare este de a furniza informații utile pentru luarea deciziilor pentru o gamă largă de utilizatori.

Așteptările autorităților de supraveghere bancară cu privire la anumite cerințe de raportare financiară se bazează pe obiectivele principale menționate mai sus și stabilesc ceea ce autoritățile de supraveghere consideră a fi un „tratament prudent” al cerințelor de raportare financiară.

Există o limită a armonizării între aceste două cerințe deoarece este posibil ca cerințele privind supravegherea și raportarea financiară să nu fie întotdeauna compatibile.

Acest document informativ este menit să ofere un impuls pentru o discuție aprofundată cu toate părțile interesate, în special cu autoritățile de supraveghere bancară, care au un interes legitim pentru un sistem bancar stabil în Europa.

INDEX

1. Motivarea și structura analizei	1
2. Obiectivele supravegherii în comparație cu obiectivele raportării financiare în conformitate cu IFRS	2
3. Prezentare generală a analizei asemănărilor și diferențelor	2
4. Exercițarea opțiunilor și a competențelor discreționare	4
4.1 Modificările politicilor contabile	5
4.2 Modificările estimărilor	5
5. Concluzie	5
6. Anexă	7
Exemple privind aplicarea	7
1. Transferul între etape (IFRS 9)	7
2. Scutirea pentru risc de credit scăzut (IFRS 9)	7
3. Proiectarea și probabilitatea apariției scenariilor (IFRS 9).....	7
4. Reduceri minime la prețurile pieței în evaluarea garanțiilor reale	8
5. Prime în cazul utilizării parametrilor de risc de credit din cauza caracterului inadecvat al modelelor și datelor (IFRS 9)	8
6. Determinarea valorilor juste în conformitate cu IFRS 13	8
7. Constituirea de provizioane pentru riscuri minime în scopuri de supraveghere în conformitate cu orientările BCE privind creditele neperformante	9
8. Dispozițiile de reglementare pentru parametrii riscului de credit	10
9. Perioadele de remediere acordate de autoritatea de supraveghere (perioadele de remediere)	10

1. MOTIVAREA ȘI STRUCTURA ANALIZEI

Situațiile financiare anuale, consolidate și interimare reprezintă o sursă de informații importantă atât pentru autoritatea de supraveghere bancară europeană (Banca Centrală Europeană (BCE)), cât și pentru autoritățile de supraveghere bancară națională (menționate în mod interschimbabil în restul lucrării ca „autoritatea de supraveghere bancară” sau „supraveghetorul”). Conținutul situațiilor financiare reprezintă o contribuție importantă la supravegherea prudențială și la sistemele de raportare prudențială. În consecință, este de înțeles că autoritățile de supraveghere ar putea avea o viziune sau o interpretare conservatoare în anumite domenii. Cu toate acestea, așteptările autorităților de supraveghere descrise mai sus nu pot fi întotdeauna îndeplinite pe deplin. Acest lucru se aplică indiferent de eforturile depuse de băncile individuale de a-și armoniza sistemele de gestiune și de raportare în măsura posibilului pentru a îndeplini diferitele scopuri ale raportării financiare și așteptări ale autorităților de supraveghere. Există limite ale armonizării ce rezultă din diferite scopuri și obiective, ceea ce poate duce la diferențe între cerințele de raportare financiară și așteptările autorităților de supraveghere.

Prezentul Document informativ este conceput pentru a oferi o bază pentru o discuție aprofundată cu toate părțile interesate, în special cu autoritățile de supraveghere bancară.

Explicăm mai jos posibilitățile și limitele existente ale convergenței dintre așteptările autorităților de supraveghere și raportarea financiară a băncilor, evidențiind obiectivele și principiile diferite ale celor două. Această explicație este urmată de o prezentare generală a asemănarilor și diferențelor bazată pe aspectele contabile specifice care sunt de obicei discutate între supraveghetori, bănci și auditori.

În plus, sunt prezentate limitele și compromisurile atunci când sunt elaborate așteptările autorităților de supraveghere în ceea ce privește exercitarea opțiunilor și a deciziilor discreționare. Exemplele din anexă tratează aspectele contabile specifice în domeniul IFRS¹ 9 Instrumente financiare.

¹ IFRS: Standardele Internaționale de Raportare Financiară

2. OBIECTIVELE SUPRAVEGHERII ÎN COMPARAȚIE CU OBIECTIVELE RAPORTĂRII FINANCIARE ÎN CONFORMITATE CU IFRS

Măsurile de reglementare și de supraveghere și IFRS au scopuri diferite.

Obiectivele autorităților de supraveghere din cadrul Mecanismului unic de supraveghere² (MUS) sunt:

- asigurarea siguranței și temeiniciei sistemului bancar european;
- creșterea integrării și stabilității financiare; și
- asigurarea unei supravegheri consecvente.³

Așteptările supraveghetorului cu privire la anumite cerințe de raportare financiară se bazează pe aceste obiective și stabilesc ceea ce supraveghetorul consideră a fi un „tratament prudent” al cerințelor de raportare financiară. Scopul este de a evita evoluția nedorită a bilanțurilor băncilor în viitor care ar necesita măsuri de supraveghere.⁴ Așteptările autorităților de supraveghere cu privire la anumite cerințe de raportare financiară nu pot reprezenta, prin urmare, decât standarde de supraveghere în contextul diferitelor activități de supraveghere, cum ar fi analiza calității activelor sau procesul de revizuire și de evaluare al autorităților de supraveghere.

IFRS își propune să le ofere utilizatorilor situațiilor financiare „informații utile privind deciziile”. În special, informațiile conținute în situațiile financiare cu privire la poziția financiară, performanța financiară și fluxurile de trezorerie ale companiei trebuie să îi ajute pe investitorii și creditorii existenți și potențiali să evalueze fluxurile de trezorerie viitoare astfel încât aceștia să poată lua decizii cu privire la furnizarea (în continuare) de capital propriu sau de capital împrumutat. Cadrul conceptual al IFRS (2018) a reintrodus conceptul de prudență. [a se vedea IAS 1.9 și IFRS (CF) (2018) 1.2]

Cu toate acestea, conceptul de prudență nu este un principiu fundamental al IFRS. Acesta are doar scopul de a contribui la o imagine fidelă și de a sprijini neutralitatea [a se vedea CF (2018) 2.16]. Nu este același lucru cu un tratament contabil asimetric al activelor și veniturilor, pe de o parte, și al datoriilor și cheltuielilor, pe de altă parte [a se vedea CF (2018) 2.17].

În plus, dispozițiile IFRS îi vizează pe toți utilizatorii IFRS din întreaga lume. BCE, pe de altă parte, se concentrează „doar” pe țările din zona euro și pe alte țări ale UE care au decis să participe la MUS și pe un subsector al sectorului financiar. Prin urmare, o aliniere completă a așteptărilor autorităților de supraveghere și a IFRS trebuie privită în mod critic și pe fondul comparabilității internaționale.

3. PREZENTARE GENERALĂ A ANALIZEI ASEMĂNĂRILOR ȘI DIFERENȚELOR

O comparație a așteptărilor autorităților de supraveghere cu standardele IFRS poate conduce la următoarele două scenarii, în funcție de circumstanțe:

1. Așteptările autorităților de supraveghere au un echivalent în standardele IFRS. Așteptările relevante ale autorităților de supraveghere ar trebui așadar să fie deja puse în aplicare de către bancă în conformitate cu standardele IFRS.
2. Așteptările autorităților de supraveghere pot fi eventual aliniate la standardele IFRS, la principiul prezentării fidele, precum și la consecvența și comparabilitatea necesare ale situațiilor financiare (de exemplu, utilizarea eventualelor competențe și opțiuni discreționare).

² Banca Centrală Europeană (BCE) și autoritățile naționale competente (ANC) ale țărilor din zona euro participă la Mecanismul unic de supraveghere (MUS) al sistemului de supraveghere financiară. MUS este responsabil pentru supravegherea tuturor instituțiilor de credit din zona euro. Acesta și-a început în mod oficial activitatea în noiembrie 2014.

³ A se vedea BCE, Ghid privind supravegherea bancară, noiembrie 2014, p. 3, punctul 1.

⁴ A se vedea BCE, Anexa la Îndrumările BCE pentru bănci privind creditele neperformante: așteptările autorităților de supraveghere pentru constituirea de provizioane prudențiale pentru expunerile neperformante, martie 2018, p. 2 (denumită în continuare Anexa privind NPL).

Cu toate acestea, există limite ale acestei consecvențe între așteptările autorităților de supraveghere și standardele IFRS. În unele situații, având în vedere diferitele obiective, este posibil ca așteptările autorităților de supraveghere să nu fie compatibile cu dispozițiile IFRS.

Anexa oferă o descriere detaliată, dar nu exhaustivă, a următoarelor exemple ilustrative:

Anexa	Exemplu	Descriere
1.	Transferul între etape (IFRS 9)	Adoptarea criteriilor definite de BCE pentru evaluarea unei creșteri semnificative a riscului de nerambursare a creditului în conformitate cu IFRS 9 necesită o analiză individuală făcută de bancă. Consecvența este posibilă, dar nu poate fi realizată în toate situațiile.
2.	Scutirea pentru risc de credit scăzut (IFRS 9)	Datorită naturii opționale a scutirii și a revizuirii la data de evaluare prevăzute în IFRS 9.B5.5.24, adoptarea așteptărilor autorităților de supraveghere cu privire la aplicarea limitată a scutirii de la transferul între etape explicată în IFRS 9.B5.5.22 f. este permisă ca un exercițiu pentru raționamentul conducerii băncii.
3.	Proiectarea și probabilitatea apariției scenariilor (IFRS 9)	În cazul în care conducerea băncii decide să aplice ipoteze sau scenarii privind supravegherea, este necesar un raționament individual al conducerii. Consecvența este posibilă, dar va depinde de circumstanțe.
4.	Reduceri minime la prețurile pieței în evaluarea garanțiilor reale	Utilizarea marjelor de ajustare reglementare sau de supraveghere poate constitui o decizie discreționară permisă în IFRS-uri, în funcție de amploarea marjei de ajustare. Conducerea băncii trebuie să facă periodic evaluarea și să o justifice. Modificările marjelor de ajustare aplicate în comparație cu perioadele de raportare financiară anterioare constituie în general modificări ale estimărilor contabile.
5.	Marjele de siguranță atunci când se utilizează parametri de risc de credit din cauza caracterului inadecvat al modelelor și datelor (IFRS 9)	Includerea marjelor de siguranță pentru tratarea incertitudinilor legate de modelare (de exemplu, în legătură cu cantitatea și calitatea insuficiente ale datelor) va fi în general considerată acceptabilă în sensul IFRS 9, cu condiția ca marjele să scadă în general odată cu creșterea calității și cantității datelor.
6.	Determinarea valorilor juste în conformitate cu IFRS 13	Autoritățile de supraveghere specifică următoarele tipuri de ajustări ale valorii juste: ajustări privind închiderea/marja de licitație, riscurile aferente modelului, incertitudinile privind parametrii, incertitudinile legate de lichidare și costurile de refinanțare viitoare, dar nu ajustări suplimentare ale evaluării. Acestea corespund, în principiu, factorilor de ajustare care sunt observabili pe piață și luați în considerare în practica de evaluare. Cu toate acestea, atunci când le implementează în raportarea financiară, conducerea băncii trebuie să evalueze măsura în care cumularea diferitelor ajustări determinate de incertitudini (modelul și parametrii) duc în

Anexa	Exemplu	Descriere
		continuare la o valoare justă ce corespunde definiției din IFRS 13 și nu la o valoare specifică entității (IFRS 13.2). Ajustările practicilor de evaluare vor fi în general clasificate ca modificări ale estimărilor.
7.	Constituirea de provizioane pentru riscuri minime în scopuri de supraveghere în conformitate cu îndrumările BCE privind creditele neperformante	<p>Calculul forfetar pe bază de formulă al provizionului pentru riscuri minim în conformitate cu Anexa privind NPL nu îndeplinește din punct de vedere conceptual dispozițiile din IFRS 9. IFRS 9 îi impune unei entități să evalueze pierderea din creditare preconizată într-un mod care reflectă o serie de rezultate posibile utilizând:</p> <ul style="list-style-type: none"> - informațiile rezonabile și justificabile care sunt disponibile la data de raportare cu privire la evenimentele trecute; - condițiile actuale și previziunile privind condițiile economice viitoare. <p>În timp ce constituirea de provizioane pentru riscuri minime prezentată în îndrumările BCE privind creditele neperformante nu va îndeplini în general aceste dispoziții, ar putea exista compatibilitate cu IFRS 9 în circumstanțe foarte specifice. Trebuie să se evalueze cu atenție dacă valoarea provizionului rezultată se aliniază la IFRS, având în vedere faptele și circumstanțele.</p>
8.	Dispozițiile de reglementare pentru parametrii riscului de credit	Ajustările sunt în general necesare atunci când parametrii riscului de credit din CRR ⁵ sunt utilizați în scopul determinării pierderilor din creditare preconizate în conformitate cu IFRS 9. Aplicarea marjelor de conservatorism (MoC) generale în cadrul parametrilor de risc de credit utilizați la calcularea provizioanelor pentru pierderile din împrumuturi nu îndeplinește în general dispozițiile din IFRS 9.
9.	Perioadele de remediere acordate de autoritatea de supraveghere	Dispozițiile de reglementare pentru perioadele de remediere nu trebuie, în sine, să fie luate în considerare în mod automat în raportarea financiară pentru a asigura conformitatea cu dispozițiile IFRS 9.

4. EXERCITAREA OPȚIUNILOR ȘI A COMPETENȚELOR DISCREȚIONARE

Dispozițiile sau constatările autorităților de supraveghere cu privire la aspectele care trebuie luate în considerare în situațiile financiare nu pot fi considerate în sine ca o modificare a utilizării opțiunilor sau a competențelor discreționare de către bancă. Mai degrabă trebuie să se evalueze cu atenție, de la caz la caz, dacă punctele de vedere ale autorităților de supraveghere pot fi clasificate fie ca o modificare a politicilor contabile, fie ca o modificare a estimărilor în conformitate cu principiile generale ale standardelor IFRS.

⁵ Regulamentul (UE) nr. 575/2013 din 26 iunie 2013 privind cerințele prudențiale pentru instituțiile de credit și societățile de investiții și de modificare a Regulamentului (UE) nr. 648/2012, JO L 176 din 27.06.2013, p. 1, denumit în continuare „Regulamentul privind cerințele de capital” (CRR). CRR a fost modificat prin Regulamentul (UE) 2024/1623 din 31 mai 2024.

4.1 MODIFICĂRILE POLITICILOR CONTABILE

IFRS definește politicile contabile ca principiile, bazele, convențiile, regulile și practicile specifice aplicate de o entitate la întocmirea și prezentarea situațiilor sale financiare (IAS 8.5). Acestea trebuie aplicate în mod consecvent (IAS 8.13). O modificare se efectuează numai dacă este impusă de un IFRS sau dacă în urma ajustării situațiile financiare conform IFRS oferă informații mai fiabile și mai relevante (a se vedea IAS 8.14).

Nu există nicio dispoziție automată de a modifica metoda contabilă în conformitate cu IFRS numai ca urmare a așteptărilor sau perspectivei autorităților de supraveghere (în special noi sau modificate). Având în vedere diferitele obiective ale autorităților de supraveghere și ale raportării financiare (a se vedea secțiunea 2), trebuie să se evalueze de la caz la caz dacă modificarea unei metode contabile ar îmbunătăți utilitatea situațiilor financiare și ar respecta IFRS.

4.2 MODIFICĂRILE ESTIMĂRILOR

Poate fi necesar ca elementele din situațiile financiare să fie evaluate într-un mod care implică incertitudinea în ceea ce privește măsurarea și presupune elaborarea unei estimări contabile care implică utilizarea unor raționamente sau ipoteze bazate pe cele mai recente informații disponibile și fiabile. (IAS 8.32). Printre exemplele de aspecte care fac de regulă obiectul estimărilor se numără evaluarea pierderilor din creditare preconizate și determinarea valorilor juste pentru instrumentele financiare.

În cazul în care apar modificări ale circumstanțelor pe care s-a bazat o estimare contabilă sau ca urmare a unor informații noi, a unor evoluții noi sau a experienței acumulate, o entitate poate fi nevoită să modifice o estimare contabilă. Modificările estimărilor contabile nu sunt corecții ale erorilor din perioadele anterioare și nu necesită ajustarea retroactivă a perioadelor anterioare. Spre deosebire de o modificare a estimărilor, o eroare a perioadei anterioare este o omisiune și o denaturare din situațiile financiare ale entității pentru una sau mai multe perioade anterioare ce rezultă din neutilizarea sau utilizarea abuzivă a informațiilor fiabile (IAS 8.5).

În practică, modificările estimărilor se fac atunci când modelele sau datele de intrare ale modelului utilizate de bancă evoluează ca urmare a modificărilor așteptărilor viitoare sau ipotezelor. Un exemplu este o modificare a pierderii preconizate atunci când se determină provizioanele pentru pierderile din împrumuturi generale.

Este discutabil dacă așteptările autorităților de supraveghere pot fi considerate întotdeauna cele mai bune practici. „Cele mai bune practici” trebuie, de asemenea, să servească în primul rând la furnizarea de informații relevante pentru luarea deciziilor cu privire la poziția financiară, performanța financiară și fluxurile de trezorerie ale unei companii sau ale unui grup, precum și la orice modificare a acestora. Având în vedere obiectivele proprii, printre altele în ceea ce privește capitalizarea suficientă a băncilor, așteptările autorităților de supraveghere nu pot fi considerate în mod general ca fiind „cele mai bune practici” în scopul raportării financiare. Cu toate acestea, de la caz la caz, așteptările autorităților de supraveghere ar putea fi clasificate drept așteptări viitoare modificate, modificări ale estimărilor sau drept dezvoltarea ulterioară a modelelor anterioare.

5. CONCLUZIE

- Obiectivele incluse în așteptările autorităților de supraveghere și cele ale raportării financiare diferă. Așteptările autorităților de supraveghere sunt în primul rând menite să asigure solvabilitatea instituțiilor supravegheate și sunt, prin urmare, mai degrabă conservatoare. Pe de altă parte, scopul standardelor IFRS este de a oferi informații utile pentru luarea deciziilor pentru o gamă largă de utilizatori. Prin urmare, există un potențial conflict în ceea ce privește obiectivele între aceste două abordări.
- Consecvența dintre așteptările autorităților de supraveghere și raportarea financiară pentru bănci din cadrul MUS poate fi în contradicție cu obiectivul comparabilității internaționale între băncile din întreaga lume.
- Interpretările autorităților de supraveghere privind standardele de raportare financiară nu pot fi adoptate la întocmirea situațiilor financiare fără evaluarea conformității acestora cu IFRS.

- Nu există o modificare automată a politicii contabile doar ca urmare a dispozițiilor de reglementare sau a așteptărilor autorităților de supraveghere. Mai degrabă trebuie să se examineze cu atenție de la caz la caz dacă modificarea politicii contabile ar îmbunătăți utilitatea situațiilor financiare și ar respecta standardele IFRS.
- Așteptările autorităților de supraveghere nu pot fi considerate „cele mai bune practici” în general în scopul raportării financiare. Însă ele trebuie luate în considerare de la caz la caz.
- Conducerea băncilor poate utiliza opțiunile și competențele discreționare în evaluarea așteptărilor autorităților de supraveghere în ceea ce privește aplicarea standardelor IFRS. Aceste competențe discreționare trebuie să fie utilizate ținând seama de contextul general. În special, această utilizare nu ar trebui să conducă la o denaturare a situației economice. Prin urmare, auditorul și organismul de supraveghere trebuie să ia în considerare aceste decizii discreționare.
- În cazul în care aplicarea așteptărilor autorităților de supraveghere în situațiile financiare este considerată contrară standardelor IFRS, auditorii trebuie să evalueze posibilele efecte asupra opiniei de audit.

6. ANEXĂ

Exemplele enumerate mai jos oferă detalii suplimentare privind diferențele și asemănările dintre așteptările autorităților de supraveghere și IFRS.

EXEMPLE PRIVIND APLICAREA

Pentru evaluarea ulterioară a creanțelor, diverse așteptări ale autorităților de supraveghere se referă la stabilirea provizioanelor pentru riscuri specifice și a provizioanelor pentru riscul de portofoliu. Acestea includ, printre altele:

1. TRANSFERUL ÎNTRE ETAPE (IFRS 9)

La fiecare dată de raportare, banca trebuie să evalueze dacă riscul de nerambursare a creditului pentru un instrument financiar a crescut semnificativ de la recunoașterea inițială (IFRS 9.5.5.3, IFRS 9.5.5.9). Dacă este necesar, provizionul pentru pierderile din împrumuturi nu mai este stabilit la o sumă egală cu pierderile din creditare preconizate pe 12 luni (etapa 1), ci la o sumă egală cu pierderile din creditare preconizate pe durata (rămasă a) instrumentului financiar (etapa 2).

În general, banca poate utiliza diferite abordări pentru a evalua dacă riscul de credit al unui instrument financiar a crescut semnificativ de la recunoașterea inițială (IFRS 9.B5.5.12). Definirea criteriilor (atât cantitative, cât și calitative) se află la aprecierea conducerii băncii (IFRS 9.B5.5.16).

BCE a prezentat informații despre interpretarea sa din perspectiva supravegherii cu privire la importanța deteriorării riscului de credit. Cele patru criterii definite în această interpretare acoperă o parte semnificativă a listei neexhaustive care include cei 16 indicatori din IFRS 9.B5.5.17 care poate fi relevantă atunci când se evaluează modificările riscului de nerambursare. Însă acestea nu înlocuiesc o revizuire individuală a gradului de adecvare al portofoliilor de creanțe respective ale băncii pe baza factorilor de influență specifici.

Adoptarea așteptărilor autorităților de supraveghere sau ajustarea valorilor pragului necesită o revizuire individuală făcută de conducerea băncii.

2. SCUTIREA PENTRU RISC DE CREDIT SCĂZUT (IFRS 9)

IFRS 9.5.5.10 oferă opțiunea de a presupune, pentru simplitate, că riscul de nerambursare al unui instrument nu a crescut semnificativ dacă un activ are un risc de credit scăzut la data de raportare. În acest caz, criteriul transferului nu trebuie examinat, iar instrumentul financiar poate fi clasificat în continuare în etapa 1. Definiția riscului de credit scăzut trebuie să fie absolută. Ratingurile interne actuale pot fi, de asemenea, utilizate ca bază, cu condiția ca acestea să fie în conformitate cu o definiție general recunoscută a „riscului de nerambursare scăzut” (de exemplu, gradul de investiție) (a se vedea IFRS 9.B5.5.22 f.).

Comitetul de la Basel se așteaptă la o aplicare limitată a acestei scutiri de la transferul între etape în cazul instituțiilor de credit. Trebuie să se demonstreze că riscul de nerambursare la data evaluării este atât de scăzut încât nu este posibil să fi avut loc o creștere semnificativă a riscului de nerambursare de la adăugare.⁶

Având în vedere caracterul facultativ al scutirii și al revizuirii la data evaluării prevăzut în IFRS 9.B5.5.24, conducerea băncii este autorizată să își exercite raționamentul în consecință.

3. PROIECTAREA ȘI PROBABILITATEA APARIȚIEI SCENARIILOR (IFRS 9)

Ca parte a estimării imparțiale, ponderate prin probabilități, a pierderii din creditare preconizate, IFRS 9.5.5.17 impune utilizarea unor scenarii adecvate, inclusiv factorii de risc relevanți pentru activitatea de creditare specifică, și atribuirea probabilităților de apariție corespunzătoare.

⁶ A se vedea *Comitetul de la Basel pentru Supravegherea Bancară (BCBS)*, Îndrumări privind riscul de credit și contabilizarea pierderilor din creditare preconizate, BCBS 350, decembrie 2015, punctul A51.

Această evaluare rezultă din contextul macroeconomic specific la o dată de evaluare și nu poate fi reglementată sau specificată în general.

Adoptarea ipotezelor autorităților de supraveghere sau ajustarea scenariilor definite de autoritatea de supraveghere necesită o revizuire individuală făcută de conducere.

4. REDUCERI MINIME LA PREȚURILE PIEȚEI ÎN EVALUAREA GARANȚIILOR REALE

Marjele de ajustare asupra prețurilor de piață pentru evaluarea garanțiilor reale pentru garanțiile reale nelichide sunt definite pentru stabilirea provizioanelor privind riscul specifice ca urmare a revizuirilor de către autoritățile de supraveghere a cazurilor individuale. Dispozițiile metodologice corespunzătoare pot fi găsite în Manualul privind evaluarea calității activelor, faza 2, al BCE.⁷

Marjele de ajustare pentru valorile garanțiilor reale în legătură cu calcularea provizioanelor pentru pierderile din împrumuturi specifice pot fi utilizate pentru a asigura o evaluare adecvată ca substitut pentru un calcul specific al realizării garanțiilor reale sau al costurilor de decontare sau ca o ajustare a evaluării în cazul unei incertitudini sporite a valorii de piață, de exemplu, din cauza lipsei tranzacționabilității.

Utilizarea marjelor de ajustare poate constitui o decizie discreționară admisibilă. Conducerea băncii trebuie să evalueze în mod regulat caracterul adecvat al acestor marje de ajustare pentru portofoliile comparabile de credite sau garanții reale și să justifice acest lucru. Modificările față de datele de raportare anterioare constituie în general modificări ale estimărilor.

5. PRIME ÎN CAZUL UTILIZĂRII PARAMETRILOR DE RISC DE CREDIT DIN CAUZA CARACTERULUI INADECVAT AL MODELELOR ȘI DATELOR (IFRS 9)

În contextul reglementării, trebuie aplicată o marjă de siguranță la estimarea parametrilor riscului de credit. Adoptarea ajustărilor de reglementare necesită o revizuire individuală făcută de bancă. În cazul în care utilizarea acestor ajustări rezultă din caracterul inadecvat al modelelor sau datelor, utilizarea lor în scopuri de raportare financiară este în general o decizie discreționară permisă.

Includerea marjelor de siguranță pentru tratarea incertitudinilor legate de modelare (de exemplu, în legătură cu cantitatea și calitatea insuficiente ale datelor) va fi în general considerată acceptabilă în sensul IFRS 9, cu condiția ca marjele să scadă în general odată cu creșterea calității și cantității datelor.

6. DETERMINAREA VALORILOR JUSTE ÎN CONFORMITATE CU IFRS 13

Atunci când se aplică tehnici de evaluare pentru a determina valoarea justă în conformitate cu IFRS 13, trebuie utilizați cât mai mulți parametri observabili sau factori de intrare relevanți și cât mai puțini parametri neobservabili posibil (IFRS 13.67). Clasificarea parametrilor utilizați este decisivă pentru clasificarea întregii evaluări la valoarea justă în ierarhia valorii juste din IFRS 13, care se bazează pe nivelul celui mai mic parametru semnificativ clasificat (IFRS 13.73 și următoarele).

În timp ce valorile juste de nivelul 1 pot să nu fie ajustate, determinarea valorilor juste de nivelul 2 și de nivelul 3 este supusă raționamentului, atât în ceea ce privește derivarea acestora, cât și în ceea ce privește determinarea parametrilor utilizați. Determinarea valorilor juste ia în considerare diferitele componente ale prețurilor pe baza parametrilor de piață și a practicilor de piață în conformitate cu dispozițiile IFRS 13. Orice estimare a parametrilor neobservabili necesită utilizarea raționamentului.

De exemplu, parametrii de piață pentru obligațiunile de stat cotate la bursă sunt observabili. În plus, obligațiunile subsoverane (de exemplu, obligațiunile municipale) pot avea aceleași riscuri de nerambursare ca obligațiunile de stat în cazul garanțiilor. Cu toate acestea, pot fi luate în considerare marje de ajustare pentru rigiditatea pieței, lipsa fungibilității etc. În cazul în care aceste marje de ajustare nu sunt direct măsurabile, ele vor fi supuse revizuirii de către auditor.

⁷ A se vedea BCE, Manual privind evaluarea calității activelor, faza 2, din 2023, în special secțiunea 5 (Evaluarea garanțiilor reale și a proprietăților imobiliare).

Pentru evaluare, BCE a prezentat o listă exhaustivă a ajustărilor la valoarea justă care trebuie luate în considerare la orice determinare a valorilor juste.⁸ Lista include ajustările privind închiderea/marja de licitație, riscurile aferente modelului, incertitudinile privind parametrii, incertitudinile legate de lichidare și costurile de refinanțare viitoare.

Tipurile de ajustări ale valorii juste prevăzute de autoritățile de supraveghere corespund în general factorilor de ajustare care sunt observabili pe piață și luați în considerare în practica de evaluare.

Cu toate acestea, persoanele care întocmesc situațiile financiare trebuie să evalueze dacă valoarea specifică entității în conformitate cu definiția valorii juste din IFRS 13 este îndeplinită după cumularea diferitelor ajustări pentru incertitudini (modelul și parametrii). Ajustările practicilor de evaluare vor fi în general clasificate ca modificări ale estimărilor.

7. CONSTITUIREA DE PROVIZIOANE PENTRU RISURI MINIME ÎN SCOPURI DE SUPRAVEGHERE ÎN CONFORMITATE CU ORIENTĂRILE BCE PRIVIND CREDITELE NEPERFORMANTE

La 20 martie 2017, BCE a publicat „Îndrumările pentru bănci privind creditele neperformante”, care clarifică așteptările autorităților de supraveghere cu privire la identificarea, gestionarea, evaluarea și eliminarea creditelor neperformante.⁹ În mai puțin de un an, la 15 martie 2018, a fost publicată „Anexa la Îndrumările BCE pentru bănci privind creditele neperformante: așteptările autorităților de supraveghere privind constituirea de provizioane prudențiale pentru expunerile neperformante”¹⁰ – „Anexa privind NPL”. Aceasta conține așteptările autorităților de supraveghere în ceea ce privește constituirea de provizioane pentru riscuri minime pentru a obține o abordare prudentă a expunerilor neperformante (NPE) și pentru a preveni acumularea de expuneri la creditele neperformante mai vechi neacoperite. Aceasta se referă la împrumuturile care sunt clasificate drept „neperformante” așa cum au fost acestea definite de Autoritatea Bancară Europeană (EBA) după 1 aprilie 2018. Odată cu publicarea unui document informativ la 22 august 2019, BCE și-a comunicat așteptările privind abordarea noilor NPE-uri.¹¹

La stabilirea constituirii provizioanelor prudențiale preconizate pentru creditele neperformante, BCE ia în considerare, printre altele, perioada pe parcursul căreia o poziție de risc a fost deja clasificată ca neperformantă (și anume „perioada de timp”) și orice garanție reală disponibilă. Expunerile negarantate trebuie să fie acoperite integral printr-un provizion pentru pierderile din împrumuturi după doi ani, iar expunerile garantate, după șapte ani.

Orientările privind NPL nu sunt obligatorii. BCE va revizui cel puțin o dată pe an dacă procedurile băncilor sunt conforme cu așteptările privind constituirea provizioanelor prudențiale prevăzute în anexă. BCE a clarificat, de asemenea, faptul că anexa nu înlocuiește nicio dispoziție privind reglementarea sau contabilitatea aplicabilă și nu are întâietate asupra niciunei astfel de dispoziții.¹² Cu toate acestea, băncile trebuie să informeze BCE – de la începutul anului 2021 – în cadrul dialogului destinat supravegherii privind Procesul de analiză și de revizuire ale supravegherii (SREP) în legătură cu toate cazurile în care abordarea băncii respective se abate de la așteptările privind constituirea de provizioane prudențiale¹³ („conformare sau explicare”).

Calculul forfetar pe bază de formulă al provizionului pentru riscuri minim în conformitate cu Anexa privind NPL *nu îndeplinește în general dispozițiile din IFRS 9*. Potrivit IFRS 9, pierderile din creditare preconizate trebuie să fie determinate ca o valoare medie imparțială și ponderată prin probabilități a pierderilor din creditare, care se bazează pe mai multe scenarii. Pierderile din creditare preconizate pot să nu se bazeze pe un scenariu optimist sau pesimist (a se vedea IFRS 9.B5.5.41 f.). Prin urmare, provizionul pentru pierderile din împrumuturi stabilit în bilanț poate să se abată de la așteptările autorităților de supraveghere ale BCE. În circumstanțe foarte specifice, ar putea exista compatibilitate între IFRS 9 și îndrumările privind creditele neperformante ale BCE. Valoarea provizionului rezultat trebuie să fie evaluată cu atenție în ceea ce privește alinierea la standardele IFRS, luând în considerare aspectele unice ale fiecărei situații.

⁸ A se vedea BCE, Manual privind evaluarea calității activelor, faza 2, din 2023, pp. 240 și 258.

⁹ A se vedea BCE, Îndrumări pentru bănci privind creditele neperformante, martie 2017, p. 6 (denumite în continuare: Îndrumări privind NPL).

¹⁰ A se vedea nota de subsol 3.

¹¹ A se vedea BCE, Comunicare privind așteptările autorităților de supraveghere pentru acoperirea NPE, 22 august 2019, disponibilă la adresa: https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/letterstobanks/shared/pdf/2019/ssm.supervisory_coverage_expectation_s_for_NPEs_201908.en.pdf (accesată la 28 mai 2025).

¹² A se vedea BCE, Anexa privind NPL, p. 2 f.

¹³ A se vedea BCE, Anexa privind NPL, p. 3.

8. DISPOZIȚII DE REGLEMENTARE PENTRU PARAMETRII RISCULUI DE CREDIT

Regulamentul privind cerințele de capital (CRR) conține două abordări alternative pentru determinarea cerințelor de capital pentru riscul de credit:

1. Abordarea standardizată privind riscul de credit (CRSA); și
2. Abordarea bazată pe ratingurile interne (IRB).¹⁴

Potrivit Abordării standardizate, instituțiile pot determina ponderea de risc a expunerilor la riscul de credit pentru anumite clase de expuneri pe baza:

- agențiilor de rating recunoscute de autoritățile de supraveghere; sau
- evaluărilor creditului publicate de agențiile de asigurări pentru exporturi.

În cazul în care nu sunt disponibile ratinguri de credit externe sau pentru anumite clase de expuneri pentru care ratingurile de credit externe nu sunt relevante, trebuie aplicate ponderi ale riscului forfetare.

Utilizarea abordării IRB, în care sunt folosite sistemele de rating interne ale instituției, necesită autorizarea din partea autorităților de supraveghere bancară, care se acordă pe baza unui test privind adecvarea sistemelor de rating interne. Modificările sau extinderile semnificative ale domeniului de aplicare necesită, de asemenea, autorizarea din partea autorităților de supraveghere bancară. În cadrul abordării IRB, se face diferența cu privire la măsura în care o instituție doar estimează probabilitatea de nerambursare (PD) în sine în plus față de activitatea de retail (abordarea de bază) sau include și pierderea în caz de nerambursare (LGD) și factorul de conversie a creditului (CCF) (abordarea avansată).

În contextul supravegherii, trebuie aplicată o marjă de conservatorism (MoC) la estimarea parametrilor riscului de credit.¹⁵

IFRS 9 nu specifică un model concret pentru determinarea pierderilor din creditare preconizate. În acest sens, multe instituții care utilizează abordarea IRB revin la parametrii riscului de credit deja utilizați în scopuri de reglementare ca punct de plecare.¹⁶ Cu toate acestea, IFRS 9 impune explicit o estimare imparțială a pierderilor din creditare preconizate [a se vedea IFRS 9.5.5.17 litera (a)].

Având în vedere diferitele dispoziții de reglementare și cerințe contabile din IFRS 9 descrise mai sus, IASB consideră, de asemenea, că ajustările sunt necesare atunci când se utilizează parametrii riscului de credit din CRR în scopul determinării pierderilor din creditare preconizate în conformitate cu IFRS 9.¹⁷ Aplicarea primelor pentru conservatorism forfetare la parametrii de risc de credit utilizați la calcularea provizioanelor pentru pierderile din împrumuturi nu îndeplinește în general dispozițiile IFRS 9.

9. PERIOADELE DE REMEDIERE ACORDATE DE AUTORITATEA DE SUPRAVEGHERE (PERIOADELE DE REMEDIERE)

EBA a stabilit așa-numitele perioade de remediere atât în standardul tehnic de punere în aplicare privind cerințele de raportare pentru concesiile acordate debitorilor aflați în dificultate financiară și pentru expunerile neperformante¹⁸, cât și în orientările privind aplicarea definiției nerambursării în conformitate cu articolul 178 din CRR¹⁹:

¹⁴ A se vedea CRR, Capitolele 2 și 3; a se vedea, de asemenea, nota de subsol 4.

¹⁵ A se vedea CRR, articolul 179 punctul (1) litera (f) coroborat cu *Autoritatea Bancară Europeană (EBA)*, Orientări privind estimarea PD, estimarea LGD și tratamentul expunerilor în stare de nerambursare, EBA/GL/2017/16, 23 aprilie 2018, punctul 41 și următoarele.

¹⁶ A se vedea *Comitetul global de politici publice al reprezentanților celor mai mari șase rețele contabile (GPPC)*, Implementarea de către bănci a dispozițiilor referitoare la depreciere din IFRS 9, 17 iunie 2016, secțiunea 1.4, în special punctul 1.4.3.

¹⁷ A se vedea IFRS 9.BC5.283 și următoarele.

¹⁸ A se vedea *EBA*, Proiectul final de Standarde tehnice de punere în aplicare (STI) – Referitor la raportarea către autoritățile de supraveghere privind concesiile acordate debitorilor aflați în dificultate financiară și expunerile neperformante în temeiul articolului 99 punctul (4) din Regulamentul (UE) nr. 575/2013, EBA/ITS/2013/03/rev1, 24 iulie 2014. A se vedea, de asemenea, Regulamentul de punere în aplicare (UE) nr. 2021/451 al Comisiei din 17 decembrie 2020 pentru stabilirea standardelor tehnice de punere în aplicare în ceea ce privește aplicarea Regulamentului (UE) nr. 575/2013 al Parlamentului European și al Consiliului referitor la raportarea către autoritățile de supraveghere făcută de instituții și de abrogare a Regulamentului de punere în aplicare (UE) nr. 680/2014.

¹⁹ A se vedea *EBA*, Orientări privind aplicarea definiției nerambursării în temeiul articolului 178 din Regulamentul (UE) nr. 575/2013, EBA/GL/2016/07, 18 ianuarie 2017. Orientările se aplică de la 1 ianuarie 2021.

- Pentru readucerea unei poziții de risc la statutul de „nu este în stare de nerambursare” trebuie respectată o perioadă de probă de trei luni. În cazul unei restructurări legate de criză, perioada se prelungește la un an.²⁰
- Potrivit definiției EBA privind expunerile neperformante, care constituie baza pentru cerințele de raportare FINREP, o perioadă de probă de un an se aplică în cazul expunerilor neperformante pentru care le-au fost acordate concesiile debitorilor aflați în dificultate financiară.²¹

Perioadele de remediere analoage măsurilor din CRR sau desemnările expunerilor neperformante pentru rapoartele FINREP nu sunt definite în IFRS 9. În conformitate cu IFRS 9, alocarea etapelor trebuie să fie simetrică. Instrumentele financiare sunt transferate înapoi din etapa 2 în etapa 1 de îndată ce calitatea creditului instrumentului financiar s-a îmbunătățit suficient, adică nu mai există o deteriorare semnificativă a calității creditului (a se vedea IFRS 9.5.5.7). Un instrument financiar este reclasificat din etapa 3 dacă indicatorii deprecierii creditului nu mai sunt prezenți (a se vedea IFRS 9.5.4.2). IFRS 9 nu prevede o perioadă de „recuperare” explicită pentru instrumentele financiare din etapa 2 sau din etapa 3.

Cu toate acestea, în legătură cu modificarea activelor financiare care nu necesită derecunoaștere, un transfer înapoi din etapa respectivă are loc numai în cazul în care debitorul a deservit integral și durabil datoria, adică a trecut o perioadă corespunzătoare în care bonitatea debitorului s-a îmbunătățit sustenabil.²² În acest moment, IFRS 9 impune o alocare asimetrică a etapelor, având în vedere o „perioadă de remediere” corespunzătoare. Cu toate acestea, IFRS 9 nu specifică în detaliu domeniul de aplicare temporal.

Dispozițiile de reglementare pentru perioadele de remediere nu trebuie să fie aplicate automat pentru raportarea financiară fără a evalua în continuare conformitatea acestora cu dispozițiile din IFRS.

²⁰ A se vedea articolul 178 punctul 5 din CRR coroborat cu EBA/GL/2016/07, punctul 71 litera f.

²¹ A se vedea EBA/ITS/2013/03/rev1, p. 14, punctul 157 litera (b), adoptată la articolul 47a, punctul 6 din CRR cu Regulamentul (UE) nr. 2019/630.

²² A se vedea IFRS 9.B5.5.27; EBA, Orientări privind practicile de gestionare a riscului de credit ale instituțiilor de credit și contabilizarea pierderilor din creditare preconizate, EBA/GL/2017/06, 12 mai 2017, punctul 126.

Avenue d`Auderghem 22-28, Brussels,1040, Belgium

www.accountanceurope.eu

+32(0)2 893 33 60

[Accountancy Europe](#)

[accountanceurope.bsky.social](#)

DESPRE ACCOUNTANCY EUROPE

Accountancy Europe reunește 49 de organizații profesionale din 35 de țări care reprezintă aproape 1 milion de profesioniști contabili, auditori și consilieri. Accountancy Europe transpune experiența sa zilnică în contribuții la dezbaterile de politică publică din Europa și dincolo de granițele acesteia.

Accountancy Europe este în Registrul pentru Transparență al UE (Nr. 4713568401-18).